

Aszály

Kupovics Elek vasúti kocsmájánál a sorompó előtt Tompa Elemér pótkocsis vontatóval gátolta meg, hogy a szekérsorból a szerelvény robajától valamelyik megvadult ló belerontson a vonatba. Fél óra van az érkezésig, s a kocsmáros dolga és bevétele megnő az alatt az idő alatt. Elek bácsi viccein, történetein nevetgélve szolgálja vendégeit, leginkább saját főzetű törkölypálinkával, melyet csak ő merészel kimérni a környéken olyan kedvesen, hogy megenyhülnek az ellenőrök, a rendőrök is megisznak egy-egy kupicával. Gazda nélkül, komoran állnak a lovak, Elemér a biliárd miatt hagyja magára a traktort. Csöngetés hallatszik a csöndben az állomás irodájából, a kövér vasutasné lúdjaival vesződik az udvaron, hajoltában fölcúszik fenekére a szoknya, kilátszik a legnagyobb méretű bugyi, a vidék leghatalmasabb, sötét combjai közül, a kocsmáros, az állomásfőnök és felesége, ez az állandó hármas, hozzá a ludak mindenkori jelenvalósága olyan a várakozóknak, mintha mindig itt lettek volna, s ha valamelyikük hiányozna, azt hinnék, valami nagyon megváltozott a világban. Ki tudja, mikori fölírás az eresz alatt: bor, sör, pálinka.

Óra csak az iroda és a kocsmá falán, s ahogy a nagymutató észrevétlen araszol előre délután négy óra negyven percre, megbolydul az ivó, sietve isszák poharukból a maradékot, visszaülnek a bakra, Tompa Elemér a traktornyeregbe, izgatott készenlétben néznek keletre a szomszéd állomásig, ahonnan már dereng a fekete mozdony, a Truman, szaggatottan pipálja a füstöt, húzza magával a falusi Budapestet, a batyut, az előregyártott válaszokat. Mi újság Pesten?

Leszállnak a Tompa lányok, Mariska börtönőr urával, két gyerekkel; Szépvölgyi Márton smasszer földobálja a pótkocsira csomagjaikat. — Szerbusz, sógor! Csak egy percre ... — s beszalad Elek bácsihoz, törkölypálinkát kér. — Sör nincs? Akkor nagyfröccsöt adjon hozzá. Én vagyok a Tompa Mari férje. — Ismerem az elvtársat, nagy búcsú lesz maguknál. — Szépvölgyi arca kivörösödött az italtól, de feszültsége megenyhült, fölfrissült, mint eső után a homok. Fölkapaszkodik a többiekhez, ott ül már Magdi postás férjével, kislányukkal, meg Klári, Piri, Sári. A bakter föltekéri a sorompót, szalutál nekik, mint előbb a mozdonyvezetőnek, az elguruló vonatnak. — Nagy búcsú lesz Tompáéknál. — Elemér megindítja a vontatót, messze hagyja a szekérsort, rázkódik, bukdos, egymásba kapaszkodik a tömérdek család, csúszkálnak a bőröndök, cekkerek, csak a zászló hiányzik, meg a *Vörös Csepel vezesd a harcot, Váci út felelj neki*. Úgy érkeznek, akár a falujáró agitátorok, csak azok nem kenyeret, húst, cukrot, lisztet, tortalapot hoznak, mert azt hiszik, ebben az új világban a falusiaknak a legjobb, mindenük megvan, a hétszentségit a parasztjának!

— Jaj, mennyi minden! Nem kellett volna — szabadkozik Tompáné. — Mindent elhoztatok, mit esztek Pesten? Levágom a kakast, a tyúkokat, megnőttek már a csibék.

— Mivelünk anyuka ne törődjön.

— Nem élünk börtönkoszton — szól közbe Szépvölgyi Márton.

A kenyeret vászonkendőbe takarják, a húst leengedik a kútba. A nők ruhát cserélnek, s a rózsás ágyterítőket ellepi, a szoknyás, blúzos rendetlenség.

Magdi kislánya sírva szalad az utcáról. — Azok a csúnya libák! — zokogja anyja ölébe. Alig hasonlítanak egymásra a lányok, úgy különböznek, hogy vagy anyjuk, vagy apjuk arcát, testalkatát örökölték. Mariska nagy keblű, nagy, barna szemű, sötét bőrű, tiszta apja, lassú mozgású, erős hajzatú, dús hónalj-szőre még akkor is kikunkorodik, ha behúzza a vállát, kívánatos, akit az ura jobban őriz, mint a rabokat, féltékeny indulatait azokon éli ki az éjjeli szolgálatban. — Szikkadt vagyok, papa! — Magdi csutakhajú, lapos mellű, szőke, kék szemű, fürge, jótélelő, dolgos, mint az anyja, férje Szabó Pál távirat-kézbesítő, sovány a kerékpározástól, azoktól az utaktól, melyeket a Keleti pályaudvar mögül, a 72-es postától Zugló külső negyedéig tesz meg. — Hogy van az apuka? Jól van? — Klári is Seffer-fajta, Piroska, Sári meg Tompa, szüntelen forgatják őket a táncban, tudják, a holnapi búcsúban is, míg Klári petrezselymet árul az anyja mellett. A legkisebb, a Vali megint anyjukra hasonlít. Elemér más, szeme kék, haja szőkés, magas és erős, keveréke szüleinek, kiszámíthatatlan viselkedését valaki felmenőjétől örökölhette, s az az ember lopós lehetett, talán zsebtolvaj, csak akkor emlékeznének rá, ha gyilkos lett volna.

— Hol alszunk ennyien? — kérdezte Szépvölgyi Márton Elemértől.

— Menjek a pálházi munkásszállóra? Nem is hülyeség... Kurnék egy jó nagyot a menyasszonyommal.

— Fogd be az ocsmány pofádat! Most se fogod be?

Mariska szálvassal töri a mákot a famozsárban. — Hagyja, anyuka. — Ül-nél csak traktoron, szántánál éjjel-nappal, mint Weinstädter Teri... Nem fér a nyeregbe a segged. — Én is itt vagyok sógor. — Hát akkor szólj a feleségedre, basz meg! — Menjünk a kertbe — mondta az öreg. — Baszok a kertre, fater, meg erre a sok spinére, megnézem Gazsiéknál a traktort... Miki befog, csórunk egy szekér ágat, vessetek ágyat a sógorok lábánál nekem is, jobb, mint drága, horkolós apukáttal az istállóban. Lábat mosni! Lábvizit! Csizmák, viigyz! — Ne emlegesd a katonaságot! Tolvaj! — Én azt a fél évet leültem, pedig ártatlanul ítélt el a hadbíróság. De mért kell ez előtt a smasszer előtt arról kotyogni? Ismerem ezeket...

— Menjünk a kertbe!

Fonnyadt, kaszálatlan gázgyöpon át libasorban lépkedtek, elől az após, mögötte Szépvölgyi Márton és Szabó Pál.

— Mink is szeretnénk egy kis telket, csak hát a kétlakiság... Nem lehet meg kert nélkül az ember, pláne ha tiszamejjéki.

— Aszály van.

— Ki dumálta be magának, hogy aszály van, papa? Szóval, lenne egy telkünk, közel a Maglódi úthoz meg a Gyűjtőhöz a keresztúri temető mögött. Nézzen rám, forduljon hátra! Látja, milyen sápadt vagyok a szolgálatból? Szóval, lenne egy kertünk, krumpli, káposzta, paszuly, murok, petrezselyem, tavaszi, őszi saláta, szeretem a mákvirágot, úgy ültetném a fákat, hogy májustól ősziig lenne gyümölcs, augusztustól paprika, paradicsom, letenném a szolgálatot, fognánk a kapát Marissal...

— Most igen nagy aszály van.

— Csak hát, csak hát ugye, a szolgálat... Maris meg én is össze-vissza... Lenne egy telkünk, építkeznénk, akkor nem lenne kétlaki az elvtárs, mint az a Balog Törökbálinton, messzire lakik Kőbányától, sokat utazik, de kertes háza az aztán van, és akkor már nem kétlaki, ha kertes háza van, ugye, Palikám, nektek is jó lenne, mi?... Persze te hordod a táviratot a jó levegőn, a Magdi méri a szafaládét... — Ha van. — Fehér köpenyben... hétkor nyit, háromkor

zár, ott a bolt a közelben a Pongrác-telepen. Szóval, azt a Balogot megharapta a farkaskutyája, kapáltak vagy mi... átkarolta az asszonyt... tudja azt maga papa, hogy a kutya is lehet féltékeny? Úgy beleharapott a vádlijába az a dög, akkora húst kiharapott, mint a tenyerem, ekkorát azért mégse, mondjuk, akkorát, mint a Julcsikáé... ez történt vasárnap, szerdán elvtársi alapon meglátogattam, még akkor is nyüzszített az a Balog, már el akartam menni, de belesnyomtak egy adag fájdalomcsillapítót. Az a Balog mesélte, mert női börtönben is volt ám, hogy volt ott egy őr, akit Vak Bottyánnak csúfoltak az őrizetesek, mert a buzi-kurvákat kukkolta, el se képzelem, papa, mennyi a buzi-kurva, azokat leste a kukucskálón, aztán kiszúrták a szemét, na, van ott sok bárcás kurva, ha nem mentek el taxisofőrnek, grófnők és mind buzi, az isten bassza meg, veszélyes üzem a fogház, a Maris meg olyan aggodalmas. Mért nem kapálják meg ezt a kertet?

— Nem lesz ebből már semmi.

— Olivashatta volna a szovjet módszert, elterelték a folyókat a sivatagba, ha a Szirdarját meg az Amudarját meg lehet fordítani, akkot itt egy kútásás nem nagy ügy. Palikám! Ásó! Kapa! Csákány! Lapát! Hozz ki egy üveg vinkót!

— Húsz litert kaptam a Joó Bélától, mert nekem a Rókában hitelem van. Balatoncsicsói. Ritkán járok oda, mégis ad hitelt egy rendes embernek. — Egy párttitkárnak. — Nem azért. Gazsiéknál is lenne, somlai, saját, de mink azoktól sohase kérünk semmit, mégis csak Gazsi Lajos a gazdám. — A kulák. — Csak annak, aki mondja.

Szabó Pál ledobta a szerszámokat a kert túlsó végében, amerre lejt a föld az ölesárok felé. Ástak a sógorok, izzadtak, ittak.

— Víznek kell lenni, két méterre megjön a víz, ha mondom. — De csak az üveg alján maradt egy csepp bor.

A kolorádóbogarat láthatták a plakáton a tanácsnál, az iskolában, a patkolószínen, a villanydúcokon, ott pihent a papír krumplilevélen barna és sárga csíkosan. Ez olyan félelmetes? Hiába járatta végig a krumpliföldeket Melinda tanárnő, s járt volna büntetés a bejelentés elmulasztása miatt, ez az imperialista rém nem átalotta elkerülni a környéket, pedig az emberek többet tudhattak már róla, mint a katicabogárról, ahogy ujjuk hegyére száll, gyerekkoruk óta messzire röpíti vágyaikat. „A burgonyalevélen a bogár és a lárvá együtt is előfordul. A nőtény 90-100 tojást rak a burgonya levelére. Tömeges fertőzés esetén a különböző nagyságú lárvák a burgonyát teljesen lerágják, s emiatt a gumók sem tudnak rendesen fejlődni. A lárvák igen gyorsan fejlődnek, egész nap táplálkoznak, majd a földben bábozódnak be. Nagyon szapora.” Tessék! — Annak lenni köll, ha már a plakátra tették — mondta Illés kisbíró. Aranyra lelt volna az az úttörő, aki egyet talál. Bozóky tanácselnök Joó Flórián középparaszt földjére szánta, ha már éppen kulák, várta megjelenését az ellenség aknamunkáját bizonyítandó.

A tűz, az más. Amikor biztosítást kötöttek még a háború előtt, gyakrabban gyulladtak ki a házak, mostanra berozsdásodott volna a tűzoltófröcskendő, ha nem lennének hetente kötelező gyakorlatok. Hangszórók ordítják, kepéket körülszántani! a tűzország a folyó napon reggel nyolc órától este 20 óráig, majd reggel nyolc óráig ennek meg ennek; büntetés terhe mellett a templomtoronyban, a tűzoltószertárnál, az Egeresdombon, a Tikhegyen. Kunyhót tákoltak a

magaslatokra, mert akkor is őrködtek, ha esett az eső, melyet az idén el is feledtek, s a kunyhó csak arra szolgált, hogy kijelölje az éberség helyét, csupa bolha. Morgolódtott családi körben, aki sorra került, elvonta a munkától, nem tudta kipihenni magát a szúnyogoktól, szüntelen csapkodott, vakaródzott. Roszszabbak voltak Haszonics őrmesternél is, aki Joó Béla már-már tulajdonába vett Csillag lován kéjesen ügetett, vágta, léptetett a tűzoltószertártól az Egeresdombig, s most épp a Tikhegyig, ahol Kityöri Ferkó a Rókacsárdát helyettesítette, és éjszakára másoknak is följánlkozott.

— Ha ien öt vagyok, akkuó nem lessz tűz, abbsztos. Legyen nyugattan Biela baátyaám. — Ketten ülnek a sáncon sánta Palival.

— Ferkó barátom! Látod-e sasszemmeddel? mert márt az enyémre ezen discséret cseppet sem alkalmazható, hánszor néz órájára az őrmester úr, midőn ezen a tagúton, mely a békevilágban, s szerencsére azóta is a kertek aljától a temetőig, vagyis a templomig ér, és pediglen csupán egyetlen házat, a Csoméket foglalja magában, Csapás utca volt, mint a márhácsorda kivonulási területe, melyen a muszkák...

— Tuggya a rosseb, mi az a muszka...

— Az oroszok, becenevükön ruszki, Bozói Józseféknek szovjetek jöttek be, melyet azóta, kérem Felszabadulás útjának neveznek, s most meg ez a Bozói, hogy egész házsorral büszkélkedjen, hiában erőlteti ide az építési engedélyt, ámbátor kéremszépen, ki építkezne, midőn a süllyedő hajóról a vasútra meg a bányában menekülnek a tetterős férfiak, reményilem, miszerint a párt-ház tervben van véve Tonpa Sándornak, az majdan ottan éktelenkedik őseid hantjaival szenben, de Csoméék akkor is szomszéd nélkül maradnak. Ránézett márt órájára az a Haszonics?

— Uccsinyaát.

— Elképzehetjük egyrészt, micsoda megnyugvással tölti el, kérlekszépen, hogy pontban este nyolckor itt vagyunk, másrészt pediglen bosszankodni méltóztatik, miként ellenőrzése teljessen fölösleges, pediglen még csak a cipőnk orrát láthatja. Könnyítsük meg a dolgát, álljunk ki az útra és üdvözljük egy viváttal.

— Megin uccsinyaát.

— Ezek után vissza is fordulhatna, bárt ökelmének meg kell győződnie, nem két alkonyi szellemet-e csípnek a szúnyogok?

— Mi lessz itt iefiekkuó? Csak uffolik a vierem. Vivaát!

— Jóestét, őrmester úr! Mi járatban, mikor márt az aratók is elhagyják a határt, kérem?

— Minden rendben? Jóestét kéremszépen. Tűz még nincs?

— Parancsoljon ötéves tervet! Hátrányosnak tartom az éjjeli őrséget az ifjúság egészsége szenpontjából, mert tetszik látni, Kityöri Ferenc mártis nyújtja szivarkáim után a kezét, hát még, ha majd tetőfokára hág a szúnyogimvázio!?

— Intézzék el egy füst alatt! El fogom nézni a szabálytalanságot, kéremszépen, egy füst alatt intézzék el a szúnyogot! Nem tagadom, megesik a szívem a tűzőrök fölött, mert nekem könnyű, áttörünk a Csillaggal a rajon, le hagyjuk, hátranézek, törnek utánunk, de elérni azt aztán nem, ugye.

— Kétségbevonhatatlan, minő szerencséje az őrmester úrnak ez a Csillag, ha arra gondolok, miként telejesitené feladatát, miként törné át a szúnyogok rohamát azon az álbínó számaron, melyet Joó Béla a felszabadítóktól kapott jutalmul, emlékezel, Ferikém? Bocsásson meg, akit tegezek, Kityöri Ferenc is

Ferenc, mint az őrmester úr. De Joó Béla vértigli lovasgazda lévén, csak addig tűrte azt a fehér szamarat, melyet a szovjetek is csak azért hagytak el minden bizonnyal, miként nem volt vörös, bárt piros szeme tetszhetett Ványa az ezred fiának, szó mi szó csak addig tűrte, amíg nem tett szert a törzskönyvezett Babára, mely ugye ön a megmondhatója, a tanácselnök lányával közel sem azonos, hogy az a szegény pára megellhesse ezt a Csillagot az őrmester úr nyerge alá. Megkérdezhetném, mikor lesz újra törzskönyvelés, hogy ez a mesés szép kanca méltóan hitelesítve legyen.

— Nem törzskönyvezünk. Tudhatná, hogy az egyenlőség kiterjed lovaink területére is.

— Méltányolom. De azért szabadna megjegyeznem, ez a gyönyörű állapot mégsem egyenlő a rokonságban lévő vén heréllyel, Joó Flórián egyszemélyű fogatával, nemde? Méginkább azzal az álbinó szamárral, hisz közelebbi a fejlődés ágán, mint enberhez a csinpánsz, és a szürke szamárral sem egyenlő a fehér, mely mintha majdnem megtalálta az aranyeletet. Csak egy tévedésen múltott az egész, minek okáért nem zörög a haraszt, az a becses aranykincs ott van a Rókacsárda, vagyis az ön környezetében elásva, nem hiában rabolt oly sok éven át a Savanyó József betyár, tehát nem hiában jártak hozzánk a kincskeresők. Egyszer minősíthetetlen áfférban keveredett velem azon dévaványai lakós a Nagymagyar Alföldről, aki ottan áskálódott a maguk által italtolt-nak nevezett csárda kertje mögött, mely márt nem volt a csárda tulajdonában, tehát én jogosan figyelmeztettem, ugybárt, mindenki a magáét ássa. Néhány holnapra egy logomániára hajlamos kincskereső úr beront a Rókacsárdában, a márhá: — Megvan az arany!

— Autaán nem vuat aran.

— Jól emlékezik Feri barátom. Én éppen akkor ittam aznapimat, azt képzelte szegény, buta logomániákus és egyben aranyásó kálándor, miként arany színű az a vörösbarna por. Berontott a csárdában, kérem. Hát kéremszépen az az álbinó szamar megette márt a felét a puskapornak. Mondtam neki, nem járt ön aranyásói szaktanfolyamon, s nem szenved-e színvakságban, mikor ez puska-por és megette a szamar? Mi lesz itt uraim? Erre ez a barátom a tűzörségben, akkori Kityöri Ferike, aki lassan márt nevezhet a maratonban, elszaladt a Belényesi, két ess ipszilon, állatorvosért, mert netán fölrobbanhat az állat, minek következtében a Róka is nagy veszélyben forog, nem szólva enmagamról.

— Ien hoztam a Bölienyösit meg asztaán...

— Melegítsék föl az összes tejet, mintha nem tudta volna, Joó Bélának csak egyetlen tehene maradt a felszabadulás alól, hogy lenne akkor összes tej, na de kérem? S erre ez a fúrge hosszútávfutó, tudhatja az őrmester úr, kettő ká emm a település plusz. Megérkeztek tele zséterrel a fáintos menyecskék, katonás rendben állították a tejet, hogy épp azon rendben meg is lett idva. És ennek következtében az álbinó lény szájából, mely alól válága sem kivétel, nagy csuklás, durranások, ropogás közepette színarany buborékok szálldestak a légben.

— És az aranyat megtalálták?

— Máig várakozik a föld mélyén a szerencse fiára, talántán önre, őrmester elvtárs! Bárt figyelmeztetem, egy ilyen érték felfedezése könnyeden enberölés büntetében fájulna.

— Mennyi szűnyog! Egy füst alatt úzzék ki őket! — Haszonics egyszerre hármat mázolt szét a Csillag homlokán. — Vár a tűzeset feladata. Remélem maguk sem pihennek, Pali bátyám!

— Biztosíthatom, Kityöri Ferenc maga az eleven prákszisz. Legyen szerencsém! — Most hogy eszemben jutott az albinó számár, mely által még egy Kityöri Ferenc is része lehetett a történelemnek, feltétlen szükségeltetik mélyebbre merülni, nehogy azt hidd, hogy a Rókacsárda házatáján nem történt más eset a múltban, mint ez a különleges példány, meg ahogy a minap a molnár ezt a kutyaütő rendőrt meg akarta ölni, ámbátor, zsebkését otthon feledte. Létezik olybá egy hatalmas legendárium, persze, azt a Melinda sváb tanárnő nem tanította nektek, csak Márksz, Engelsz, Lenyin, Sztálin tetteit volt szerencsétek zengedezni...

— Sztalin ammegvuat.

— De Savanyó Jóskáról, tájéunk szülöttéről, falunk hírhedett betyárjáról ugyancsak nem tanított egy sort sem, pediglen egyik kutya másik ebb, kérem-alássan, sőt mitöbb kérlekszépen, öbenne mégiscsak magyar szív dobogott, fennen hirdeti első bravúrja, mely által egy hárámia meg szokta alapozni kárierjét a régi öregek elbeszélése alapján, hogy Dienes István megírhasssa, sőt ki-nyomtathassa Mezőfi Vénél Budapest Ilka ucca 36 szám alatt...

— Jua vuat ez a Savanyua Juazsi, ha ien asztat a kincset megtallaállom a Ruaka mellett, magaanak is adok belüöllő, mer ijjen ierdekesset mesiet. Usse lehet alunnyi ezektűő a rossebes szunyangoktuó, meg Haszonics Feri baátyaám-tuó. Ott gyün, a! Gyalog.

— Merem kijelenteni, hogy a Csillagot ahhoz a mezei diófához kötötte, mely véletlenül egyetlen valamire való dióból egy ügyetlen varjú csőrétől sarjadt, s most a kukoricás elleplezi a rárót, ő pedig minket szeretne meglepni ravaszul, mint a pálházi róka, de Lajtha Pál nem a malomtulajdonosék kakasa, s Kityöri Ferenc sem mai csirke, ugyebárt? — Jó reggelt örmester úr! Mit tettett álmodozni?

— Odanézzenek, kérem! Ott az a füst a Hajagoson túl arra figyelmeztet, hogy mi is kigyulladhatunk. Lássák? És hallják a félrevert harangokat?

— Mast harangoz a Terusunk, mer ha ien tüzüörsiegebe segeittek, akkuó a Terus harangoz hajnuaba.

— Örmester uram pediglen nem tudhatja, mert még újnak tetszik lenni, az a füst, mely a patakon túlról látható, az öt órai munkás vicinális kéményéből száll föl, bárnt nem tagadom, az aszály következtében ugyancsak kisült pipacos pázsitot a mozdony fölgújthatná, bárnt lépéseket tettek a párászsággal a töltés körülszántására, melynek eredményeként Göndics Ferenc főtörzs és Bozóki József tanácselnök nyugodtan aludhatnak, miközben lám márt feltűnnek a szorgalmas aratók, úgyhogy miránk nincs itt szükség továbbá, ennek ellenére jelentem, állni fogunk a vártán, egészen nyolc óráig. Nem raktároznak Matador rovarirtót, kérem? Mert ha így folytatódik, Kityöri Ferenc sebesre vakart, ne-tán elmérgesedett bibircsókjai ellenére fogja átvenni a Munkà Hőse nevezetű érdemérmét az Új kenyér ünnepe alkalmából.

Ki törődik ilyenkor a legyekkel? Özvegy Joó Istvánné, a Naca, félretolja a nyitott ajtóban a napszitta nyári függönyt, fölroppennek a bogarak a vászon sarkába, ahol a rózsaminták mozdulatlanok. — Még mindig itt van. — Visszamegy krumplit hámozni, belecsap a vödörbe, fröccsög a víz a konyhaköre, kö-tényére, a kunkori héj sötétbarnán csavarodik a földes vízbe, nagyot toccsan, koppan a vájlingban a meghámozott krumpli, elméjétől olyan messze a keze, mintha össze se tartoznának. — Átkozottak! Az isten verje meg, elviszik az egészset. — Leöblíti a kést, oda se figyel a szeletelésre, az aranysárga, fölnégyc-

lésből való darabokat figyelmetlenül szórja a tálba, öblögeti, fülében, mintha megzavarodott dörgő zúgna egész nap, recseg-ropog, bömböl, kiabál, káromkodik, csetteg-csattog az egész udvar. — Elvisznek mindent. Megesznek mindent. — Kosztoltatni kell a gépészt, a mázsálót, a cséplőgép etetőjét, Bozóki megbetolakodott az ebédre. — Nincs ennek bőr a pofáján. — Egész nap a mázsánál téblábol, figyel, hogy a gabona pontosan fölíródjon, s ahogy a zsákok bekötik, azonnal a szekérre rakják, s ha megrakodtak, gyerünk a begyűjtőhelyre! Viszi Joó Béla anyja hidegverű heréltjével és az ő Baba lovával. Az otthon maradt emberekből szedett-vedett a cséplőbanda. — Megjött a Béla. — Naca néni újra félretolja a függönyt. — Béla! Nekünk nem hagynak semmit? — Joó Flórián lemászott az asztagról, belekukucsált a fölírőkönyvbe, melyet Gazsi Lajos mázsálásra kényszerült cséplőtulajdonos vezet, visszakászálódik, s már dobálja a kéréket alulról az asztalra, Joó Mari törött kaszavéggel metszi a szalmakötelet. — Beleesik az a szegény gyerek. Egyszercsak beleesik. — S valóban félteni lehetett, mert nagybátyja olyan ügyetlenül, nem a lába elé, hanem ahogy adódott, úgy dobálja a kését, előre, oldalt, egyszer hegyével, máskor tövével, s ha lehajol érte a lány, meg se várja, nekizuhintja a következőt. — Mít csinálsz, Flóri? — A molnár eteti a gépet, kinyújtja karját az omló kéréhez, magához öleli, s fejjel adagolja a dobba, felbőg a masina, elhalkul, s megint annyira erőlködik, majdnem belefut. A halkabb zúgásból kihallatszik Kityőri Ferkó. — Ne lazsaájj Puak Ili. Aszondom. Vigyietek! — Ili és Tompa Vali a törekeslányok, két rúdra szegelt dróthálóba gereblyézi Kityőri a pelyvát, csak pirosra nyalt szájszélét, vérekes szemét hagyta szabadon a por verejtékcsikos álarca. A lányok is hasonlók, bár emitt tottyos cájnadrágot tart az orosz katonaderékszűj félmegtelenül, amott bő kartonruha csúszkál a hajladozástól. — Puak Ili! Maglaáttam a pinnaádat. Ot luag a bugyagad a Muanaár Sanyi zsebihe, ja! — Sanyi Pali bátyjával veri a szalmát, amint rendre kihányja magából a gép a párhuzamos szálfákra, villával alásodorják, összepréselik olyan tömörre, hogy Gazsi Miki és Horváth Karcsi nyársán feszesen megálljon, a szalmaverők függőlegesre segítik, a gyakorlatlan, de bivalyerős Karcsi megtántorodik, inogbinog, fut, míg a szalmatornyot kiegyensúlyozza, azután biztosan emelkedik a létrán, s ledönti a kazalrakó Pók Dénes mellé a pajtán túlra, de azt már Naca néni nem láthatja. — Ez a Tompa egész nap a körtefa alatt döglök. De jó dolga van egy gépésznek, mert komonista! — morogja, s — Flóri! Az ügyetlen istenedet! — Ideje megrakni a tüzet, főzésbe kezdeni. Majd körülülük az asztalt, megeszik a kakaspörköltet, megisznak minden bort, de jól megy ezeknek, pálinkával kezdik, sült tojást reggeliznek, ebédre paprikás csibe. Egy kis arzén a húselesbe, Bozóki? Ide mered tolni a pofádat? Azt nem mondják meg, miből élünk? Miből élünk? Úgy látom, nem tudják teljesíteni a beszolgáltatást. Aki nem dolgozik, ne is egyen, Rákosi elvtárs szerint, mondta Bozóki az ebédnél, és másodszor is megpúpozta a tányért. Gazsi Lajos a felénél fölállt, megköszönte, otthagya Tompa Sándort, most aztán ehét a Tompa, meghizlalja a falu, de alig mer inni a részegese, nem tart olyan sokáig, csak befejezze a masinálást, csak vége legyen, majd azután rogyásig, jaj, szegény felesége, de nehéz annak a szegény asszonynak! Nem marad fejadag se. A Bélám keresztet akart vetni, ránézett a komonistája, ez a Bozóki agyoneszi magát, ez a bőthős nem hagyja a fiamat imádkozni, ez a Flóri meg azt se veszi észre, hogy éhen döglünk, ez is éhen döglök, nem csak én, mert a mi lisztünknek van a legjobb sikerje, éppen ennek a kanásznak mondja, a Bozókinak, nem másnak persze, hogy a mi lisztünknek van a legjobb sikerje. Molnár Sándor be se jött, együtt

evett a fiaival, mit főzött a Mariska? Ha a parasztnak nincs, nekik sincs. Fejront. Elhallgatott a traktor. Joóné teliönti a lavórt. — Egy kézmosást szabadna? — mondja Bozóky. Tompa Sándorról olajos szappanos lé csurog, Joó Flórián, Béla és Gazsi Lajos utánuk mosakodnak, hajukat megnedvesítik, kezüket meg-rázzák, megtörlik a szutykos törölközőben.

— Hát az meg micsoda? — kiált az ajtóból Naca néni. — Mit csináltok, az Isten szárazsonn el benneteket!!! Abbahagyni! Mosakodjatok otthon. Kimerik a kutunkat. Még máma meg is kell itatni. Van nektek vizeitek otthon.

Molnár Pali biciklin szállította az apját, lábai egyfelől kalimpáltak a csomagtartóról, nehezen értek a műútra, de onnan messzire hagyták Sanyit és Joó Marikát. — Minálunk mosakodjunk. — A fiú magához fordította az út közepén, autózaj nem hallatszott, hazamentek a pobodások. Mintha a mező ölelkezne, két elvegyült földszag, most még poros a szárazságtól, de nemsokára. — Majd megmosakszunk együtt. — Én azt szeretném mondani, hogy édesem, kedvesem, de a kedvesem szebb, nem? Ringatózunk édeskedves — Ringatózunk kedvesem.

Az üres Rókacsárdában nehéz bagószag ülepedik a széken, asztalon, pulton, ásítanak a poharak. Sanyi nagyfröccsöt spriccel magának, egy szuszra magába dönti. — Vigyáznál? — a másikat csak félig issza. — Hol van Pók Ili bugyogója? Ugye, nem igaz. — A Kityörinek ilyen viccei vannak. — Persze, hogy ilyen hülyék, kedvesem. Gizus! — Itt vagyok, kérlek szépen, de igazán — lán-gol az arca a cselédlánynak, szalad a konyha felől, igazgatja ruháját. Lódobogás, kéjes nyerítés hallatszik az udvarról, vágatás dübögése az útról. — Meny-nyi a termés? A Béla bátyám is aszt monta, meg idesanyám is aszt szoktya mondanyi, elvitt mindent az aszál, de a Haszonics elvtárs meg aszonta, dehogy vitt, mer van itt gabna, csak utánna köll nézni.

— Csókoltatom az ifjú nemzedéket. Parancsolják tőlem a torok kémény-seprőjét! Reményelem, nem zavartam meg társalgásukat, mely merem hinni, nem a politika göröngyös mezején szárnyal.

— Jaj, mit is kér, Pali bátyám? Mit parancsol, de kéremszépen?

— Nem tudom, mit vétettem a turbékoló galanboknak, Gizus, hogy ily furcsamód hirtelek eltűntek környezetemből, bár magácska itt maradott azon egyszerű okból kifolyólag, hogy a bal ketteshöz le tesszen rakni szokásos spricceremet, ha márt Joó Béla volt csárdatulajdonos Bozókival szórakozik édesanyjánál a gabonatoron, czopi rigt, kérem, made in Lajtha Pál, nem képzelem, hogy valamely zsurnáliszta, legyen bár a Szabad Nép, netán az Új Enber rádákciójában, még csak álmában is kézisztótárában merészelné venni azt, hogy gabonator, ugyanakkor mohó tolakodással zörgetnek a disznótoros házak kapuján télvíznek idején.

A gyerekek már a kukoricához értek.

— Fürödjünk meg a vizetekben.

— Kiszáradt. Nincs víz.

— Annyi csak maradt, kedvesem. Ott, ahol szoktam. Megmutatom, jó? Te azt még nem tudod.

Eltűntek a kukoricásban, látszódhattak volna a réten, látta is őket Weinstädter Teri, a tarlóhántás élmunkásnője, aki Tompa Elemér lecsukása után munkájába fojtotta bánatát, meglátta őket, de inkább elfordult, a legnagyobb sebességre kapcsolt a dűlőútig, a Pénzes tagban folytatta a szántást az akácok mögött.

Még a Holdnak is gabonaillata volt, ahogy a nyáresti égbolt vibrált a Hajas tükreben, azt gondolhatták, éppolyan tiszta és határtalan.

— Fordulj el, jó?

Egyszerre ugrottak. Az égbolt tükre alatt vastag iszap bugyborékol, és bűzlött a rohadt békanyál. Fölálltak, térdig ért a víz, felhő fődte a Holdat.

— Már meg se tudunk mosdani.

— Nem is kell már megmosdani.

Nevettek, egymás testéről huzigálták tenyerükben az iszapot, visszakenték, paskolták bőrükön.

— Selyemruháam van, egyforma selyem a hálóingünk.

— Hallod? Dörög a viharsarok. Itt az eső. Dolgozhat a malom.

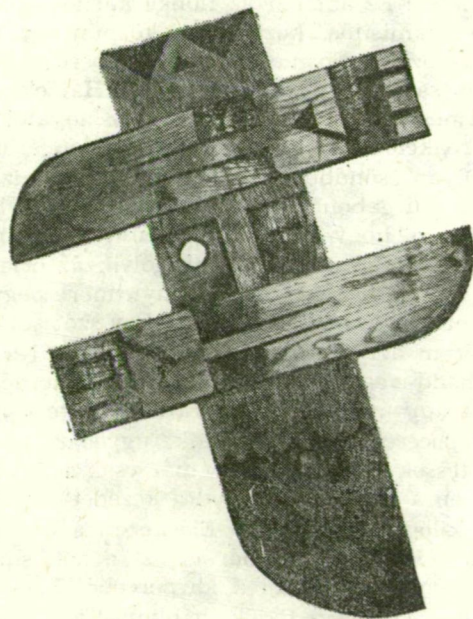
Pörögni kezdtek, hánytorgtak a lombok törzsük körül, a vihar előszele megborzasztotta őket is, ruhájukat fölkapva szaladtak a víztől, a fák alól, a villámok alatt.

— Félek. Az Agyonlőtt Kereszthez gyere.

Először meleg csöpörgés mosta őket, a réten hideg zivatar, a mezei Krisztusnál ostorozott a jég, de összebújtak ellenirányban.

— Itt az eső, az iskátuláját! — ugrott ágyából Haszonics, csattogtatta a szél a függönyt, elhúzta, hálóingben, mezítláb nézte az udvart. — Megjött, az annyát! — kinyújtotta kezét, kidugta fejét, és bezárta az ablakot, csöndesebb lett a zuhogás, a villámfény megvilágította a két komondort, ahogy az orkán elől az istállóajtóban gubbasztottak, hirtelen vaksötét és újra csattanás. — Idecsapott a villanydúcba, a szentségit neki! Most aztán örül a bűdös parasztja. Most aztán nem mondhatják, hogy aszály meg aszály. Most aztán nem mondhatod molnár, hogy nincs vized. Hahahaha! Most aztán tetten érünk, molnár! Elő az örletési engedélyt! Ez az? Ezt az Ilonka kartársnő állította volna ki? De kérem, hamis! Okirathamisítás, közönséges közbűntény a szocializmus ellen. Most aztán biztosítjuk az államosítást. — Táncra perdült hálóingesen, mezítláb, beverte térdét az ágy sarkába. — Ez egy szoba? Hát ekkora helyet illetem én, Haszonics Ferenc őrmester elvtárs, a néptől? Az anyátok kurva istenit! Nem harcoltam eleget a reakció élvonalában? Majd tetten érünk, molnár. Nincs is kutyája, hahahaha! Olyan csöndben lepjük meg, mint az izé. Az éj leple alatt a Göndics elvtárrsal. Annyi gabonája maradt a parasztnak, hogy még sötétben is örölni kell, éjjel? Persze, hogy feketén. Félreírátták. Nem lehet ott mindig a szemünk, de nincs több kukoricázás. Kinek folyik az örletés, na kéremszépen, ne tessék mondani! Hallgattassa el az asszonyt, mert begyújtóm az egész családot, ugye Göndics elvtárs? Nem beszélünk? Egy szót se? Nekünk? Ugye Göndics elvtárs, ha kiverem azt a rohadt pofádat, nesze! Na de főtörzselvtársam, nem kellett volna, hadd vegyem kezelés alá. Meg mernél ütni? Elvetemedett kulák! *Valahol délen úgy nyár elején, trararararam te légy az enyém.* Mulatni azt tudnak, a kurvapecérek. Keringődzünk, ugyebár? A fattyú hétszentségit neki. Egy kurva ne tessék sápitózni neki, már csak a Joó Flóri bassza meg, de az se, mert ott helyben a Naca. Emelgeted a kezedet? — Piruettezett, fölcsavarodott hálóinge alól kilógott a dákó. — Elérkezett a leszámolás órája, molnár! Letartóztatási parancs. Hallgattassa már el ezt a nőt, sipirc a kölkök, kifelé! Na, gyerünk, kéremszépen. Manccsal a karperecbe! Bocsánat Göndics elvtárs. Hadd ketyyentsem én rá, maga a főnök, hahahaha! Megfelel az oldalkocsi, vízimolnár uram? Nem is kemény, nekem hátul ülök. Én majd hátul ülök, de ha megmozdul?! Most jut eszembe... *Tengerész, a szívem, tengerész, adj egy csó-*

kot, légy kissé merész, a Dzsím is meg a Dzsón is, kicsi meg nagy hajón is, te nem vagy hal... most jut eszembe, úszol, baszd meg, úszol, ha tudsz, nyakadban az a mázsás kő, malomkő. Meg akartál ölni? Hát tessék, jóccakát! Van itthon valaki? Béla bátyám, de kéremszépen, van itthon valaki? Nincs? Nincs. Gizus! Karjaimba zárlak, hogy egyem a pinádat! — Átkeringőzött a folyosón, be a sötét ivóba. — Itt aztán táncra kelhetünk, itt aztán ihatunk, az anyja anyját neki! Nyugodjék békességben, jó ember volt szegény, egy ilyen rendes, becsületes molnárt... Valamit mindig forgatott a fejében, halk szavú ember volt szegény, nem tetszik eltemetni, kedves plébános úr? öngyilkos volt bizony, de hát mégis, na jó. Trallala-trallala-hahha ah. Bor, sör, pálinka, az anyját neki, erre iszunk. Babácska! Lesz maga juszt is az enyém? Igen. Na még hogy szép, hogy igen. Mienk a jövő, az őrs.

VÉDEKEZÉS